

Manoharbai Shikshan Prasarak Mandal Armori's

**MAHATMA GANDHI ARTS, SCIENCE &
LATE NASARUDDINBHAI PANJWANI COMMERCE
COLLEGE, ARMORI**

Dist. Gadchiroli (Maharashtra) 441 208

Affiliated to Gondwana University, Gadchiroli.

Re-accredited by NAAC 'A' with 3.24 CGPA

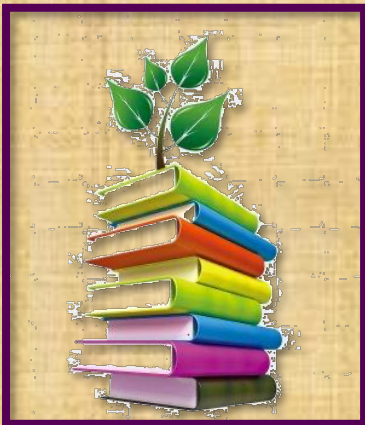
ANNUAL QUALITY ASSURANCE REPORT

AQAR : 2023~2024

CRITERION – I
CURRICULAR ASPECTS

METRIC NO: ~ 1.3.3.

**METRIC NAME: ~Number of students undertaking project work /
field work/ internships.**

**Web: - mgcollegearmori.ac.in
e-mail: - mgcollege.armori@gmail.com
Phone: - 07137-266558**

Project Work Reports/ Field
Visit Reports of B.Com.

MANOHARBHAI SHIKSHAN PRASARAK MANDAL ARMORI'S
**MAHATMA GANDHI ARTS, SCIENCE &
LATE NASARUDDINBHAI PANJWANI COMMERCE COLLEGE**

ARMORI Dist. Gadchiroli (M.S.) 441 208
Affiliated to Gondwana University, Gadchiroli
Re-accredited by NAAC 'A' with 3.24 CGPA (2022)
Web: mgcollegearmori.ac.in

Dr. Lalsingh H. Khalsa
Principal & IQAC Chairman
Mob. No. 9422153197
E-mail: lalsinghkhalsa@yahoo.com

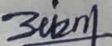
Dr. Satish. S. Kola
IQAC Coordinator
Mob. 9595982057
E-mail: satish.kolawar@gmail.com

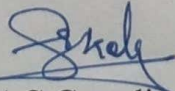
Certificate of Verification

The document herewith is a testimonial of the following specifics;

- AQAR 2023-24
- Criterion - I (Curricular Aspects)
- Metric no. – 1.3.3
- Metric Particular – Number of students undertaking project work / field work/ internships.

It is affirmed that the attached document pertinent to the above cited specifics are duly verified and approved by the IQAC.

Criterion Head

IQAC Coordinator
IQAC-Co-ordinator

IQAC Chairperson
PRINCIPAL
M.G. Arts, Science &
Late N.P. Commerce College
ARMORI, Dist. Gadchiroli

A Project Report

on

मत्स्यपालन स्वयं रोजगार : एक अध्ययन

SUBMITTED

BY

B.Com.–IIIrd Year SEM–VI

Group – A

GUIDED BY

PROF.DR.MANOJ M.THAORE

Department of Commerce

Mahatma Gandhi Arts, Science & Late N.P.Commerce Collage

Armori, Dist. Gadchiroli – 441208

2023-24

A Project Report

On

मत्स्यपालन स्वयं रोजगार : एक अध्ययन

SUBMITTED

BY

B.COM III yr. Sem VI

Group A

- 1) Ankush Ramdas Devikar
- 2) Rahul Ekanath Meshram
- 3) Samiksha Waman Sapate
- 4) Komal Prakash Tupat
- 5) Sandhya Shankar Makade
- 6) Vaishnavi Dilip Dharne
- 7) Mohit Bhaskar Povankar
- 8) Shantanu Vijay Waghade
- 9) Amit Ratiram Bhendare

GUIDE

PROF. DR. MANOJ M. THAORE

Department of Commerce

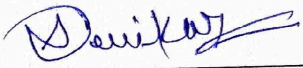
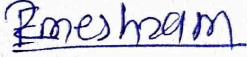
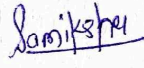

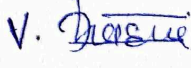

Mahatma Gandhi Arts, Science & Late N.P. Commerce Collage

Armori, Dist. Gadchiroli – 441208

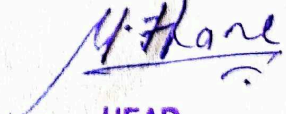
2023-2024

GROUP A

B.COM.- Sem.-VI

Sr. No.	Name of Student	Signature
1	Ankush Ramdas Devikar	
2	Rahul Ekanath Meshram	
3	Samiksha Waman Sapate	
4	Komal Prakash Tupat	
5	Sandhya Shankar Makade	
6	Vaishnavi Dilip Dharne	
7	Mohit Bhaskar Povankar	
8	Shantanu Vijay Waghade	
9	Amit Ratiram Bhendare	

HEAD
Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College, Armori

CETIFICATE

This Is To Certify That Students Of B.Com Semester VI Department Of Commerce ,Mahatma Gandhi Arts, Science And Late N.P. Commerce Collage Armori Have Been Successfully Completed The Project **मत्स्यपालन स्वयं रोजगार : एक अध्ययन** Under The Supervision Of Department Of Commerce Of In The Academic Session 2023-2024

Sr. no.	Name of student
1	Ankush Ramdas Devikar
2	Rahul Eknath Meshram
3	Samiksha Waman Sapate
4	Komal Prakash Tupat
5	Sandhya Shankar Makade
6	Vaishnavi Dilip Dharne
7	Mohit Bhaskar Povankar
8	Shantanu Vijay Waghade
9	Amit Ratiram Bhendare

M. Hoare
HEAD
Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College, Armori

ACKNOWLEDGEMENT

We Express Our Sincere Gratitude Towards Dr. L. H. Khalsa , The Principal Mahatma Gandhi Arts , Science And Late . N. P. Commerce College , Armori For Support And Encouragement . We Are Also Thankful To Prof. Dr. Manoj M. Thaore Head, Department Of Commerce For Guidance & Encouragement मत्स्यपालन प्रकल्प Supervisor & Workers For Their Help Support & Cooperation We Are Also Thankful To Faculty Members Of The College For Their Kind Cooperation During The Field Work . Thanks Are Due To Our Friends, Family Members Who Encouraged And Helped Us.

Members Of Project
Group - A

मत्स्यपालन स्वयं रोजगार : एक अध्ययन

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशील	पृष्ठ क्रमांक
१	प्रस्तावना	1
२	उद्देश	5
३	माहितीचे संकलन	6
	अ) प्राथमिक स्रोत	
	ब) दुय्यम स्रोत	
४	मत्स्य पालनाची प्रक्रिया	10
५	फायदे	22
६	विक्री	23
७	निष्कर्ष	24
८	उपाययोजना	25
९	संदर्भ	26

➤ प्रस्तावना

भारत हा कृषी प्रधान देश म्हणून ओडखल्या जातो त्या मध्ये कृषी व्यवसायास जोड व्यवसाय म्हणून मत्स्य व्यवसाय करतात मत्स्य व्यवसाय हा पारंपरिक व्यवसाय असला तरी अनेक वैशिष्ट्यामुळे व आधुनिक तंत्रज्ञान विकसित झाल्यामुळे देश व जागतिक पातळीवर मत्स्य पालन व्यवसायाचा विशेष महत्व प्राप्त झाला आहे . मासोळ्याच्या निर्यातीद्वारे देशाला मोठ्या प्रमाणात विदेशी चलन प्राप्त होतात .मत्स्य पालन व्यवसायसाठी आपल्या राज्यात आवश्यक उपलब्ध साधन संपत्ती मोठ्या प्रमाणात उपलब्ध आहेत. भारताच्या अर्थव्यवस्थेत शेती व्यवसायासोबत मत्स्य पालन व्यवसायाची हि महत्वपूर्ण भूमिका आहे . मत्स्य पालन व्यवसायातून शेतकरी युवक व महिला करिता रोजगाराची संधी विविध क्षेत्रामध्ये मोठ्या प्रमाणात होत आहे .

देशातील मत्स्य पालन शेती उत्पादनाचा ८५ टक्के अधिक वाट उचलेला जातो. तीन दशकात झालेल्या तंत्रशास्त्रीय प्रगतीमुळे तळी आणि तलावातील सरासरी उत्पादनाची ही पातळी सुमारे ६०० कि .ग्राम / हेक्टरपेक्षा २००० कि ग्राम. / हेक्टरपेक्षाही जास्त उंचावर पोहचली आहे . आंध्रप्रदेश, पश्चिमबंगाल, पंजाब, हरियाणा, यासारख्या राज्यातही अनेक शेतकरी व उद्योजकांना तर ६-८ टन / हेक्टर वर्ष इतकी उच्च उत्पादन पातळी गाठली आहे . शेतकऱ्यांनी गुंतवणूक क्षमता यांना सोयीस्कर अशा नवनवीन पद्धतीही देशात विकसित झालेले मत्स्य शेती शेतीच्या इतर पद्धतीशी खूपच सुसंगत आहे .

देशामध्ये होणाऱ्या एकूण मत्स्य व्यवसायात गोळ्या पाण्यातील आणि शेतकरी करावयाचा मत्स्य उत्पादनाचे प्रमाण वाढवण्यास भरपूर वाव आहे . परंतु ते प्रमाण एवढे वाढत नाही .ते वाढल्यास शेतकऱ्यांना मत्स्य व्यवसायास आणि कोंबडी संवर्धन हा व्यवसाय विकसित होऊ शकतो कितीही झाले तरीही ही सारी जलाशये सरकारी मालकीची असते .परंतु शेतकऱ्यांना आपल्या मनाप्रमाणे मत्स्य व्यवसाय करता येईल . अशी एक सोय उपलब्ध झालेली आहे . सध्या महाराष्ट्रामध्ये शेततळी निर्माण करण्यासाठी मोठी मोहीम राबविण्यात आली आहे . त्यामुळे अनेक शेतकऱ्यांच्या शेतामध्ये शेततळी होतात . सरकार त्यांना भरपूर मदतही करत आहे.

सरकार त्यांना भरपूर मदतही करत आहेत . शेततळ्यामुळे पाण्याचा प्रश्न मोठ्या प्रमाणात सुटत आहे .पण ज्याच्या शेतात शेततळी तयार केली जाते . त्यांच्या शेततळ्याच्या रूपाने मत्स्य व्यवसाय सुरुकरण्याची संधी उपलब्ध झाली आहे .सध्या महाराष्ट्रामध्ये अनेक भागा ,मध्ये शेततळे मोठ्या प्रमाणात तयार होत असून या शेततळ्यांच्या वापर मत्स्य शेतीसाठी करता येतो . शेतकरी बांधवाना शेततळ्यामधील पाण्याची साठवणूक करता येतो . व शेतकरी करिता या पाण्याचा वापर करता येतो . शेततळ्यातील पाणी खतयुक्त असल्यामुळे शेती उत्पादकता वाढवण्यास मदत करतो . त्याच बरोबर शेततळ्यामधील मत्स्य उत्पादनाद्वारे आर्थिक उत्पन्न वाढते . असा हा दुहेरी फायदा शेत तळ्यातील मत्स्य शेतीमुळे होतो .

मत्स्यपालन म्हणजे मर्यादित जलक्षेत्रातील माशांची शेती जिथे व पशुपालन दोन्ही पद्धती लागू आहेत. नियंत्रित किंवा कृत्रिम परिस्थितीनुसार मत्स्य पालनाची शेती हे मत्स्य उत्पादनात वाढ आणि त्यांच्या उपलब्धतेचा सुलभ वापर करण्याचा मार्ग बनला आहे. शेतकरी सहजपणे गावातील तलाव, टाक्या, किंवा बोड्यामध्ये मत्स्य पालन करू शकतात. तसेच मत्स्य पालन व्यवसायामुळे ग्रामीण भागातील लोकांनी आर्थिक परिस्थितीत सुधारणा होऊ शकतात. मत्स्य व्यवसाय हा समुहात परंपरेने करत आले आहेत. त्यामुळे सर्वसाधारण शेतकऱ्यांना हा व्यवसाय करणे शक्य होत नाही, असे असले तरी नैसर्गिक, तळी, तलाव, पाझर, आणि धोरणाची जलाशय यांच्यातही मत्स्य व्यवसाय शक्य झाले आहे.

Latitude: 20.496692
Longitude: 80.033763
Elevation: 220.31±3 m
Accuracy: 3.9 m
Azimuth: 104° (E)
Pitch: -4.3° (-2.0°)
Time: 02-10-2024 10:54

Note: Field Visit for Project Report (B.Sc. Sem - VII)

Powered by Anupam

Latitude: 20.496645
Longitude: 80.033777
Elevation: 222.77±3 m
Accuracy: 3.9 m
Azimuth: 15° (N)
Pitch: -16.1° (-3.0°)
Time: 02-10-2024 11:01

Note: Field Visit for Project Report (B.Sc. Sem - VII)

Powered by Anupam

Latitude: 20.497965
Longitude: 80.030458
Elevation: 217.04±3 m
Accuracy: 3.9 m
Azimuth: 50° (NE)
Pitch: -8.0° (-1.6°)
Time: 02-10-2024 11:33

Note: Field Visit for Project Report (B.Com.Sem.-VI)

Powered by: AngliCam

Latitude: 20.496685
Longitude: 80.033739
Elevation: 217.34±3 m
Accuracy: 3.0 m
Azimuth: 53° (NE)
Pitch: -17.6° (5.2°)
Time: 02-10-2024 10:46

Note: Field Visit for Project Report (B.Com.Sem.-VI)

Project Report
On
परस्पर निधी (Mutual Fund): एक अध्ययन

Azimuth: 4° (N)
Pitch: 5.5° (-2.9°)
Time: 02-14-2024 10:50
Note: field visit for project report (B.com sem VI)

Submitted

By

B.COM III yr. Sem VI

Group – B

GUIDED BY

Prof. Ashwin Meshram

Department of Commerce

Mahatma Gandhi Arts, Science & Late N. P. Commerce

College Armori, Dist. Gadchiroli – 441208

2023-2024

A Project Report

On

परस्पर निधी (Mutual Fund)

Submitted

BY

B.COM III yr. Sem VI

Group – B

Name of Student

- 1) Nikita Ramkrushna Meshram (Group Leader)
- 2) Rohit Diwakar Meshram (Group Leader)
- 3) Rina Motiram Parse
- 4) Harshal Shamro Kawale
- 5) Pritigandha Nandkishor Kannake
- 6) Jay Sahdev Donadkar
- 7) Suraj Vilas Tulavi
- 8) Kunal Guwant Raut
- 9) Pavan Manik Bhoyar
- 10) Rani Monohar Gondole

GUIDE

Prof. Ashwin Meshram

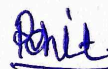

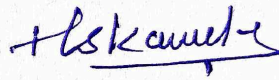

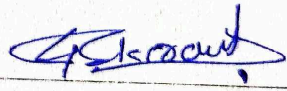
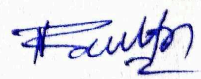

Department of Commerce

Mahatma Gandhi Arts, Science & Late N.P. Commerce

College Armori, Dist Gadchiroli - 441208

2023-2024

Group - B
B.com. IIIrd Year Sem. - VI

Sr. No.	Name of Student	Signature
1	Nikita Ramkrushna Meshram	
2	Rohit Diwakar Meshram	
3	Rina Motiram Parse	
4	Harshal Shamrao Kawale	
5	Pritigandha Nandkishor Kannake	
6	Jay Sahdev Donadkar	
7	Suraj Vilas Tulavi	
8	Kunal Gunwant Raut	
9	Pavan Manik Bhojar	
10	Rani Monohar Gondole	

HEAD
Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College, Armori

CERTIFICATE

This Is Certify That Student of B.COM Sem VI Department of commerce mahatma Gandhi arts, science & late N.P. Commerce College Armori have been successfully completed the project on **Mutual Fund (परस्पर निधी)** Under the supervision of department of commerce of the college in the academic session 2023-24

Sr. No.	Name of Student
1	Nikita Ramkrushna Meshram
2	Rohit Diwakar Meshram
3	Rina Motiram Parse
4	Harshal Shamrao Kawale
5	Pritigandha Nandkishor Kannake
6	Jay sahdev Donadkar
7	Suraj Vilas Tulavi
8	Kunal Gunwant Raut
9	Pavan Manik Bhoyar
10	Rani Monohar Gondole

M. Hare
HEAD
Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College, Armori

ACKNOWLEDGEMENT

We express our sincere gratitude towards Dr. L. H. Khalasa, The principal Mahatma Gandhi Arts, science & Late N. P. Commerce College , Armori For his support and Encouragement . We are also Thankful to PROF. ASHWIN MESHARAM AND PROF. DR. MANOJ M. THAORE Head, Department of Commerce for guidance & Encouragement. We are also Thankful to Mutual Fund From Armori (MUKESH D. CHILBULE) Proprietor and Supervision for faculty members of the college for their kind co-operation during the field work . Thanks are due to our Friends, family Members who encouraged and Helped us.

Member of Project

Group B

अनुक्रमणिका

विवरण	पृष्ठ क्र
प्रकरण १ - संशोधन विषयाची ओळख • प्रस्तावना	
प्रकरण २ - संशोधनाची उद्दिष्टे आणि गृहितके	
प्रकरण ३ - साहित्य पुनरावलोकन • म्युच्युअल फंडची संकल्पना • म्युच्युअल फंडचे सिद्धांत • म्युच्युअल फंडवरील कर	
प्रकरण ४ - उद्योग प्रोफाईल	
प्रकरण ५ - संशोधन भाग	
प्रकरण ६ - डेटा विश्लेषण	
प्रकरण ७ - निष्कर्ष, उपाययोजना • निष्कर्ष • उपाययोजना	
प्रकरण ८ - परिशिष्टे • प्रश्नावली / मुलाखत • संदर्भग्रंथ सुची	

प्रकरण पहिले
संशोधन विषयाची
ओळख

प्रस्तावना

अनेक लोकांना रोखे बाजारात गुंतवणूक करण्याची इच्छा असते. यांच्याकडे रोखे बाजारात गुंतवणूक करण्यासाठी आवश्यक पैसेही असतात, मात्र त्यांना रोखे बाजाराचे पुरेसे ज्ञान नसते. अशा लोकांसाठी आपल्या देश्यात प्रथमता सरकारच्या सहभागाने युनिट ट्रस्टऑफ इंडिया या संपत्ती व्यवस्थापन कंपनीची स्थापना सन 1964 मध्ये करण्यात आली.

परस्पर निधी हि संस्था आहे. हि संस्था साधारणपणे समान असलेली पुर्व निश्चित उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी अनेक जणांचे पैसे एकत्र करण्यात, सेबी च्या नियमानुसार ज्यांची आर्थिक क्षमता चांगली आहे व ज्यांची आतापर्यंतची कारकिर्द चांगली आहे, अश्या उद्योगांना किंवा वित्तीय प्रमंडळाना परस्पर निधी स्थापना करण्याची परवानगी दिली जाते.

भारतात सन 1980- 1981 पर्यंत पैसे गुंतवणुकीचा मार्ग म्हणजे केवळ बँक हाच होता. एखाद्या व्यक्ती जावड जास्त पैसे असल्यास तो शेती, जमीन, सोने अशा उत्पादन क्षेत्रात आपली गुंतवणूक करावयाचा. 1980- 1981 मध्ये घरगुती बचातेच्या जवळपास अर्धी बचत म्हणजेच 45.8 % बचत बँकामध्ये केली गेली. बँकेच्या ठेवीवर मिळण्याऱ्या अत्यल्प व्याज प्राप्त होते. रोखे बाजारातील गुंतागुंत आणि अनिश्चितता व जोखीम यामुळे रोखे बाजारातील गुंतागुंती वर मर्यादा होते. त्याच बरोबर कारच्या आणि महागाईच्या दारात सातत्याने वाढ होत आहे.

त्यावेळी गुंतवणूकदारांना बँकाशिवाय पर्याय नव्हता परंतु १९८७ पासून व्यापारी बँकांनी परस्पर निधी निर्गमित करण्यास सुरुवात केल्यानंतर जनतेला बचतीचा आपला पैसा सुरक्षितपणे गुंतवायचा एक पर्याय मिळाला. त्यामुळे १९८८-८९ पासून घरगुती बचतीचा परस्पर निधीत असणारा सहभाग सातत्याने वाढताना दिसून येत आहे.

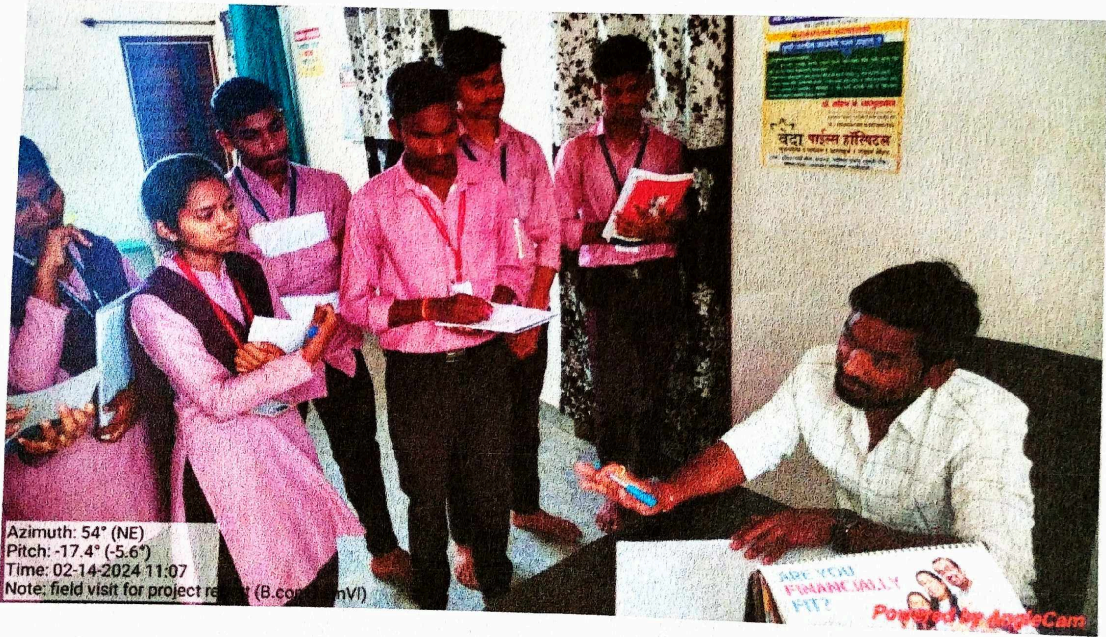
भारत हा जगातील असा देश आहे ज्याच्या देशांतर्गत बचतीमध्ये सातत्याने वाढ होतांना दिसत आहे भारतात ढोबळ देशांतर्गत बचतीत प्रचंड वाढ झाल्याचे दिसते. स्वातंत्र्यप्राप्तीनंतर १९५०-५१ या साली भारतातील ढोबळ देशांतर्गत बचत (Gross Domestic Saving-GDS) फक्त १७५ कोटी रु. होती. ते १९९०-९१ साली १,२९,९९९ कोटी रु. आहे आणि १९९६-९७ साली सर्वात जास्त म्हणजे २,८१,०१४ कोटी रूपये आहे. जवळपास सध्याचा असलेला २०१९-२० बजेट ७.०३ लाख कोटी रूपये आहे. ढोबळ देशांतर्गत उत्पादनाच्या (Gross Domestic Product GDP) तुलनेत ढोबळ देशांतर्गत बचत जगाच्या तुलनेत भारतात सर्वोच्च दिसून येते.

१९७६-७७ पासून २०% पेक्षा जास्तच आहे. याला अपवाद फक्त १९८१-८२ ते १९८६-८७ या कालावधीचा आहे. १९५०-५१ ला हे प्रमाण फक्त १०.४% इतके होते. ते १९९५-९६ या दरम्यान प्रमाण २५.६% झाले. मात्र आता २०१९-२० मध्ये हेच प्रमाण ३०.५% झाले आहे आणि यांची सरासरी जवळपास १८.५% झाली.

Azimuth: 51° (NE)
Pitch: -17.2° (-2.3°)
Time: 02-14-2024 11:06
Note: field visit for project re... B.com

Powered by: **AngleCam**

Azimuth: 54° (NE)
Pitch: -17.4° (-5.6°)
Time: 02-14-2024 11:07
Note: field visit for project re... (B.com) (nVI)

Powered by: **AngleCam**

Azimuth: 120° (SE)
Pitch: -27.2° (6.9°)
Time: 02-14-2024 11:09
Note: field visit for project report (B.com.semV)

Powered by AngiaCam

Azimuth: 46° (NE)
Pitch: -8.3° (1.2°)
Time: 02-14-2024 10:53
Note: field visit for project report (B.com)

Powered by AngiaCam

**Project Report
On
RICE MILL**

Submitted by

**B.Com. Sem.-VI
Group C**

GUIDE

Pro. Tejas Gaydhane

Department of Commerce

Mahatma Gandhi Arts, Science and Late N.P. Commerce College, Armori

2023-24

रईस मल वुवसलड : ँक अधुडडन

PROJECT

SUBMITTED BY

B.COM. SEM.-VI

GROUP C

NAME OF STUDENTS

- 1) Prerana Vijay Devikar
- 2) Rahul Rajendra Dighore
- 3) Kameshwar Rushi Gawrane
- 4) Lina Umakant Warjurkar
- 5) Dhiraj Sampat Ghodam
- 6) Chaitali Kishor Somankar
- 7) Varsha Yashwant Dahare
- 8) Babita Jagatram Narote
- 9) Janhavi Manohar Kukudkar

GUIDE

Pro. Tejas Gaydhane

Department of Commerce

Mahatma Gandhi Arts, Science and Late N.P. Commerce College, Armori

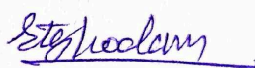
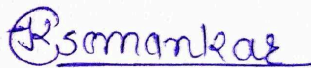
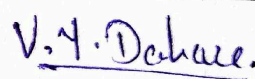
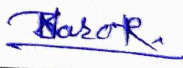

2023-24

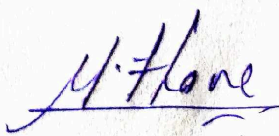
2023-24

Group - C

B.Com. - Sem. - VI

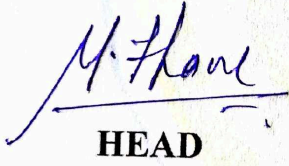
Sr. No	Name of students	Signature
1	Prerana Vijay Devikar	
2	Rahul Rajendra Dighore	
3	Kameshwar Rushi Gawrane	
4	Lina Umakant Warjurkar	
5	Dhiraj Sampat Ghodam	
6	Chaitali Kishor Somankar	
7	Varsha Yashwant Dahare	
8	Babita Jagatram Narote	
9	Janhavi Manohar Kukudkar	

HEAD
Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College, Armori

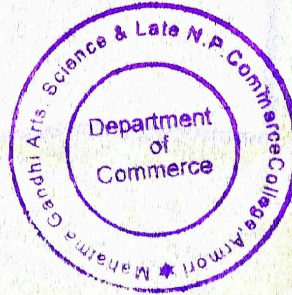
CERTIFICATE

This is to certify that Students of B.Com. Semester VI Department of Commerce, Mahatma Gandhi Arts, Science and Late N.P. Commerce College Armori have been successfully completed the Project - राईस मिल व्यवसाय: एक अध्ययन under the supervision of Department of Commerce of the college in the academic session 2023-2024.

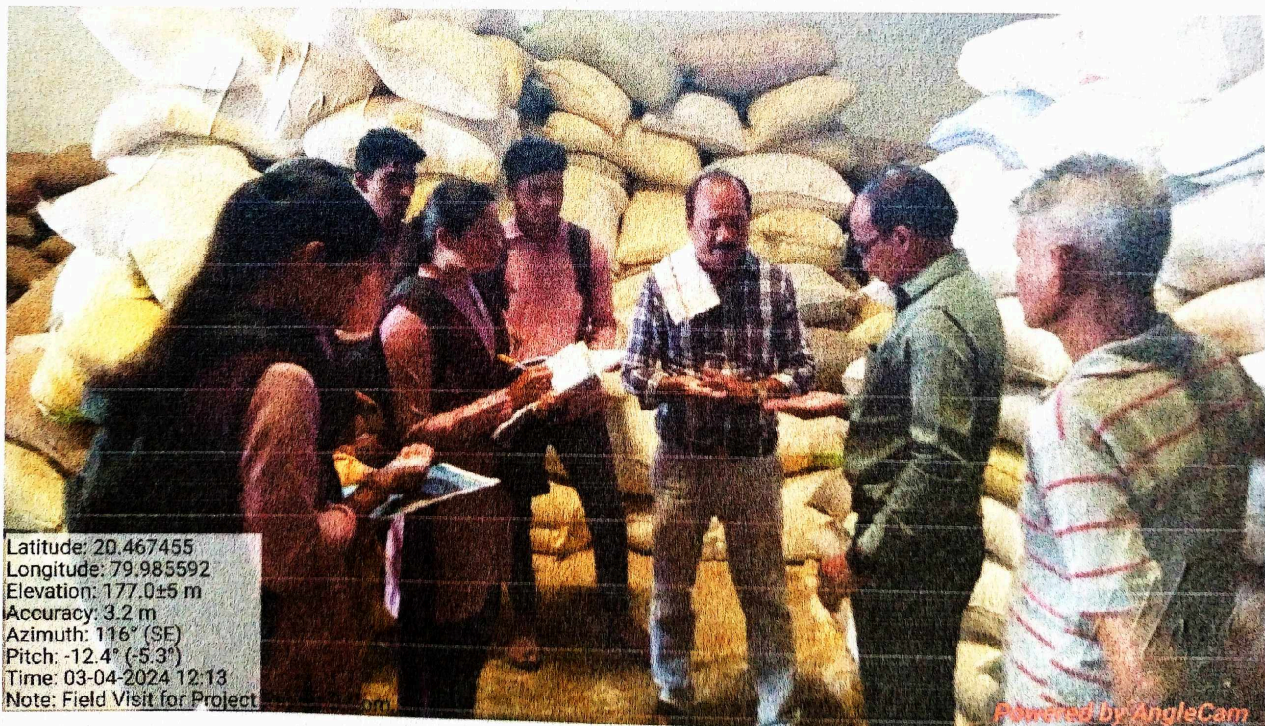

HEAD

Dr. Manoj M. Thaore

Department of Commerce
Mahatma Gandhi Arts, Science &
Late N.P. Commerce College Armori

राईस मिल व्यवसाय : एक अध्ययन

राईस मिल व्यवसाय : एक अध्ययन

अनुक्रमणिका

1.	प्रस्तावना	1
2.	उद्देश्य	3
3.	माहितीचे संकलन अ) प्राथमिक स्रोतद्वारे माहितीचे संकलन ब) दुय्यम स्रोतद्वारे माहितीचे संकलन	4
4.	उपयोग / उपयुक्तता	14
5.	सर्वेक्षण अ) मालाची खरेदी व प्रक्रियेतील महत्वाचे टप्पे. ब) राईस मिल उद्यमशीतीचे वैशिष्ट्ये क) प्रश्नावली	15
6.	उपाययोजना	19
7.	निष्कर्ष	20

विषय :- राईस मिल

1) प्रस्तावना :-

गडचिरोली जिल्हा हा आदिवासी व अविकसित जिल्हा म्हणून ओळखला जातो. आणि बहुतेक जमिन ही जंगल व टेकड्यांनी व्यापलेली आहे. जिल्हातील भौगोलिक क्षेत्राच्या 75% पेक्षा जास्त वन्य जंगलाने व्यापलेले आहे. भाताचे पीक हे या जिल्हातील शेतीतील इतर उत्पादनापैकी ज्वारी, तुळ बाजरी, गहू आहेत. लोकांचा मुख्य व्यवसाय शेती आहे.

गडचिरोली जिल्हातील आरमोरी आणि देसाईगंज (वडसा) हे दोन तालुके वगळता संपूर्ण जिल्ह्यात मोठा उद्योग नाहीत. त्यामुळे गडचिरोली जिल्हा हा मागासलेला व आर्थिकदृष्ट्या कमजोर आहे. या जिल्हात तांदूळ गिरण्या मोठ्या प्रमाणात असून तेथे धान हे प्रमुख शेती पीक व सादान्य पीक आहे. टसर रेशीम जंत केंद्र हा गडचिरोली जिल्हातील आरमोरी तालुक्यातील आहे. ग्रामीण लोकांचा शेती हा मुख्य व्यवसाय आहे.

भारत सरकार लघुउद्योगाच्या नियोजितत विकासावर जोर देत आहे. देशातील उद्योग विविध घोरणे, नियोजन व कार्यक्रम तयार केले जाते. या क्षेत्राला वेळोवेळी प्रोत्साहन देण्यासाठी ज्यामध्ये महत्त्वपूर्ण योगदान आहे. आर्थिक विकास, रोजगार निर्मिती आणि सामाजाची उन्नती देशात 34 लाखाहून अधिक एस.एस.आय (SSI) युनिट 8000 वस्तूंची निर्मिती करतात. राष्ट्रीय निर्माती जवळपास 34% योगदान हे क्षेत्र पुरविते.

35 लाख लोकांना रोजगार आणि वार्षिक उदिष्ये ठरविले आहे. दहाव्या पंचवार्षिक वर्षात 12 टक्क्यांनी वाढ आणि 4.4 दशलक्ष अतिरिक्त रोजगार निर्मित योजना आहेत.

लघुउद्योग विकास संघटना SIDO मंत्रालय SSI भारत सरकार ही योजना समन्वय व देखरेखेसाठी जबाबदार असलेली प्रमुख एजन्सी आहे. देशातील या क्षेत्रातील विकास विविध योजना व घोरणे आहेत. शासनाने जाहीर केले जे या क्षेत्राला प्रभावीपणे प्रदान करून या क्षेत्राला प्रभावीपणे प्रोत्साहन देणे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष सहाय्य.

या क्षेत्राला नियोजि आणि प्रभावी बाबींमध्ये विकास करण्यासाठी SIDO सरकार भारतातील क्लस्टरचा नाविन्यपूर्ण प्रकल्प समोर आला आहे. विकास कार्यक्रम हा एक कालबाहय प्रकल्प आहे. आणि आमच्या हेतू आहे संपूर्णपणे उद्योगांचा क्लस्टर (प्रमाण) पद्धतशीरपणे विकसित आणि क्षेत्री सुधारीत करा सरकार, सहाय्यक संस्था आणि उद्योग यांचा सहभाग ३५८ पैकी देशात क्लस्टर म्हणून ओळखले गेले आहे. क्लस्टर प्रभागविकास प्रोगाम आहे.

GALLERY

